

Pääkaupunkiseudun ateistit ry:n lausunto pyynnöittä: HE 86/2020 vp on ongelmallinen oppivelvollisuusiän ylittäneiden perusopetuksen osalta

Asia: Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi perusopetuslain ja Helsingin eurooppalaisesta koulusta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta (HE 86/2020 vp)

Eduskunnan sivistysvaliokunnalle

Esityksen mukaan perusopetuslakiin lisättäisiin väliaikaisesti 20 a § *Poikkeukselliset opetusjärjestelyt* ja Helsingin eurooppalaisesta koulusta annettuun lakiin lisättäisiin väliaikaisesti 8 a § *Poikkeukselliset opetusjärjestelyt*. Edellisen pykälän mukaan opetuksen järjestäjän päätöksellä ja jälkimmäisen pykälän mukaan koulun päätöksellä voitaisiin opetuksessa siirtyä poikkeuksellisiin opetusjärjestelyihin, jos se opetuksen järjestämiseksi olisi välttämätöntä. Helsingin eurooppalaisessa koulussa päätös voisi siis koskea myös yläkoululukiota, joten voidaan arvella, että lukiolakiin vielä ehdotetaan vastaavaa väliaikaista pykälää poikkeavista opetusjärjestelyistä; vrt. HE 85/2020 vp laeiksi ammatillisesta koulutuksesta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta sekä HE 84/2020 vp laeiksi yliopistolain sekä ammattikorkeakoululain väliaikaisesta muuttamisesta. On joka tapauksessa ymmärrettävä, että ehdotetun perusopetuslain muutoksen olisi tarkoitus koskea myös oppivelvollisuusiän ylittäneiden perusopetusta, josta perusopetuslain 1 §:n mukaan säädetään perusopetuslain 46 §:ssä.

Tässä on kuitenkin ongelmansa. **Perusopetuslain 46 §:n ensimmäisessä virkkeessä luetellaan ne muut perusopetuslain säännökset, joita oppivelvollisuusiän ylittäneiden perusopetukseen sovelletaan, joten siksi luetteloon olisi 46 §:n väliaikaisella muuttamisella lisättävä 20 a §. Tämä on kuitenkin vain oire vakavammasta puutteesta.**

Perusopetuslain 46 §:ää on muutettu vain kerran, vuoden 2018 alussa voimaan tulleella lailla (1507/2016), jolla tämän opetuksen rakenne muutettiin maahanmuuttajien suuresti kasvaneen perusopetuksen tarpeen tähden. Tällöin sovellettavien säännösten luettelosta poistettiin 11 § *Opetuksen sisältö* tämän säännöksen tultua katetuksi 46 §:n muissa momenteissa. Mutta muutoin luetteloa ei ole koskaan muutettu, vaikka perusopetuslakiin on kuluneina yli 21 vuotena tehty paljon muutoksia ja lisäyksiä. Opetus- ja kulttuuriministeriön luonnos 30.4.2020 hallituksen esitykseksi eduskunnalle oppivelvollisuuslaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi muuttaisi perusopetuslain 1 ja 46 §:ää erityisesti niin, että vastaisuudessa puhuttaisiin aikuisten perusopetuksesta, mutta sovellettavien säännösten luettelo jäisi yhä päivittämättä.

Luettelo olisi päivitettävä omana lakihankkeenaan. Tällöin siinä olisi myös tunnustettava opiskelijan aikuinen asema. Luetteloon olisi sen sisältävässä virkkeessä viitattava sanomalla, että kuitenkin 10 §:ssä *Opetuskieli*, 12 §:ssä *Äidinkielen opetus* ja 13 §:ssä *Uskonnon ja elämänskatsomustiedon opetus* tarkoitetut oppilaan huoltajan mahdolliset tahdonilmaisut tekisi kuitenkin opiskelija itse [siis alaikäisenäkin]. Sitenhän parempi on opiskelijan päätösvalta lukiokoulutuksessa ja ammatillisessa koulutuksessa, vaikka on jopa niin, että opiskelija saattaa aloittaa ne vuotta nuorempana kuin oppivelvollisuusiän ylittäneiden perusopetuksen. On myös niin, että opiskelijalle henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman laatii yhdessä koulutuksen järjestäjän kanssa opiskelija itse. Opetushallitus on lisäksi aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa sekä ohjeessaan uskonnon ja elämänskatsomustiedon opetuksen järjestämisestä sekä uskonnollisista tilaisuuksista perusopetuksessa ottanut kannan opiskelijan oman päätösvallan puolesta näissä asioissa.

Tässä tarkoituksessa yhdistyksemme teki 7.4.2017 opetus- ja kulttuuriministeriölle läpikotaisen ja perustellun esityksen perusopetuslain 46 §:n muuttamisesta *pykälän yksikäsitteisen sovellettavuuden, yhdenvertaisuuden ja uskonnonvapauden tähden* (seitsemän täydennystä, joista viimeisin 22.5.2020; yht. 66 sivua: VN/5507/2020) juuri yhdenmukaisuus lukiolain ja ammatillisesta koulutuksesta annetun lain kanssa tavoitteena ja menetelmänä. Yhdistyksen puheenjohtaja tuki esitystä monipolvisella kantelulla eduskunnan oikeusasiamiehelle aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelman perusteista Opetushallituksen jouduttua vaikeuksiin 46 §:n sovellettavien säännösten luettelon päivittämättömyyden kanssa. Opetus- ja kulttuuriministeriö vastasi 13.12.2017 oikeusasiamiehelle päätöksensä kanteluun, että se tarkistaa luettelon ja että tarpeenmukaiset säännösmuutosesitykset on tarkoitus antaa vuoden 2018 aikana. Mutta mitään ei ole tapahtunut, eikä siltä näytäkään.

Yhdistyksemme puheenjohtaja pyysi 17.3.2020 korkeinta hallinto-oikeutta tekemään esityksen valtioneuvostolle perusopetuslain 46 §:n täsmentämisestä erityisenä perustelunaan kurinpitoa, oikaisuvaatimusta ja muutoksenhakua koskevien perusopetuslain pykälien epäselvä asema oppivelvollisuusiän ylittäneiden perusopetuksessa. Pyynnön kaksi täydennystä toukokuussa päätyivät siihen, että opiskelijan olisi osattava soveltaa suoraan hallintolakia oikaisuvaatimuksessa ja oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annettua lakia muutoksenhaussa ja että tällöin opiskelija myös päätyisi toisenlaisiin tuloksiin kuin oppivelvollinen oppilas, jolle riittää perusopetuslaki. **Onko tässä laitaa?**

Allekirjoitus kynättä: matematiikan dosentti Jouni Luukkainen
puheenjohtaja, Pääkaupunkiseudun ateistit ry [www.ateistit.fi]
p. 045 2129 763; jouni.luukkainen@helsinki.fi